

Roll No.

Total No. of Pages : 6

Total No. of Questions : 9

उत्तरमध्यमा द्वितीयखण्ड (12वीं) वार्षिक परीक्षा 2025-26

विषय कोड : 1205

साहित्यम्

समय : 3 घण्टे

पूर्णांक : 100

निर्देश: — सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः। अङ्काः प्रश्नानां समक्षे निर्दिष्टाः।

1. वस्तुनिष्ठ प्रश्नाः —

6×1=6

उचितं विकल्पं चित्वा लिखत।

(क) अर्वाचीन वेदः कः ?

(1) ऋग्वेदः

(2) यजुर्वेदः

(3) सामवेदः

(4) अथर्ववेदः

(ख) काव्यमीमांसा कति अधिकरणेषु विभक्ताः ?

(1) 10

(2) 18

(3) 15

(4) 12

(ग) राजशेखरस्य पत्न्याः नाम किम् ?

- (1) अवन्ति सुन्दरी
- (2) भानुमती
- (3) ललिता
- (4) रत्नावली

(घ) अभिज्ञान शाकुन्तले अङ्गीरसः कः ?

- (1) वीरः
- (2) करुणः
- (3) शृङ्गारः
- (4) शान्तः

(ङ) पदलालित्ये प्रसिद्धस्य गद्यकारस्य नामास्ति ?

- (1) माघः
- (2) दण्डीः
- (3) बाणभट्टः
- (4) कालिदासः

(च) म-गण मध्ये कति गुरवः भवन्ति ?

- (1) एकः
- (2) द्वौ
- (3) त्रयः
- (4) सप्त

2. रिक्तस्थानानि पूरयत -

6×1=6

(क) युधिष्ठिरस्य स्वभावः अस्ति।

(धैर्यवानः/कूटिलः)

(ख) यामाताराजभानसलगाः इति सूत्रम् अस्ति।

(गणसाधकः/अगणसाधकः)

(ग) गद्यशैली इत्यस्य जन्मदाता मन्यते।

(बाणः/दण्डी)

(घ) रूपकस्य भेदाः भवन्ति।

(दश/एकादश)

(ङ) भासस्य नाटकानां संख्या मन्यते।

(त्रयोदशः/द्वादशः)

(च) काव्य पुरुषस्य मुखं भाषा अस्ति।

(संस्कृतम्/प्राकृतम्)

3. अधोलिखितानां उचितं युग्मेलनं कुरुत -

6×1=6

(क) सगण	-	संगीतम्
(ख) अपभ्रंश	-	अम्बिकादत्त व्यासः
(ग) स्रग्धरा	-	किरातार्जुनीयम्
(घ) वृहत्त्रयी ग्रन्थः	-	एकविंशति वर्णात्मिका छन्दः
(ङ) शिवराजविजयम्	-	काव्यपुरुषस्य जघनम्
(च) सामवेदः	-	अन्त्य गुरुः

4. अधोलिखितेषु वाक्येषु सत्यम्/असत्यम् वा चित्वा लिखत -

7×1=7

- (क) वृत्तरत्नाकरः गद्य ग्रन्थः अस्ति।
- (ख) भीमस्य वचनं नीतिशास्त्र सम्मतं नास्ति।
- (ग) काव्यपुरुषस्य पत्नी 'साहित्य विद्या' अस्ति।
- (घ) काव्येषु गद्यं रम्यम्।
- (ङ) उत्तररामचरिते सप्त अङ्काः सन्ति।
- (च) भारविः शिवस्योपासकः आसीत्।
- (छ) नाट्यशास्त्रस्य प्रणेता भरतमुनिः विद्यते।

5. अधोलिखितानां प्रश्नानां उत्तराणि एकपदेन लिखत :

7×1=7

- (क) किरातार्जुनीयस्य प्रतिनायकः कः ?
- (ख) भारवेः वास्तविकं नाम किम् ?
- (ग) छन्दसां कति भेदाः सन्ति ?
- (घ) राजशेखरः कस्य राज्ञः गुरुः आसीत् ?
- (ङ) सत्यमेव जयते कस्माद् ग्रन्थाद् उद्धृतः।
- (च) यायावरीय इति कस्य उपाधिः ?
- (छ) हर्षचरितं कीदृशं काव्यमस्ति ?

6. अधोलिखितानां प्रश्नानां उत्तराणि एकवाक्येन लिखत -

10×2=20

- (क) अपौरुषेय शास्त्रं किम् ?
- (ख) कति पुराणानि ?

- (ग) सर्व गुरु काः गणः ?
- (घ) नाटके कति अर्थप्रकृतयाः ?
- (ङ) अभिज्ञान शाकुन्तलस्य कः नायकः ?
- (च) बृहत्त्रय्यां कानि महाकाव्यानि आगच्छन्ति ?
- (छ) शिखरिणी छन्दसि कति वर्णाः भवन्ति ?
- (ज) उपजाति छन्दः कयोः संयोगे भवति ?
- (झ) कति स्मृतयः सन्ति ?
- (ञ) 'भारती' इति शब्दस्य कोऽर्थः ?

7. लघूत्तरीयं प्रश्नाः :

6×3=18

- (क) काव्यपुरुषस्य जन्मः कुत्र अभवत् ?
- (ख) का नाम शिक्षा ?
- (ग) वेदाङ्गानि कति ? तेषां नामानि लिखत।
- (घ) काव्य कवे कति प्रकाराः ? तेषां नामानि लिखत।
- (ङ) किं नाम वार्तिकम् ?
- (च) परक्रिया पुराकल्प श्लोकं पूरयत्।
- (छ) नाट्यस्य कति अवस्थाः ? तासां नामानि लिखत।
- (ज) वृकोदरः इत्यत्र कः समासः ?

8. दीर्घोत्तरीयः प्रश्नाः -

5×4=20

- (क) अनुष्टुप् छन्दसः परिचयः लिखत।
- (ख) किरातार्जुनीयस्य द्वितीयसर्गे व्यासस्य भूमिकां वर्णयत्।
- (ग) महाकवि भासस्य नाटकानां नामानि लिखत।
- (घ) यमाताराजभानसलभाः सूत्रस्य उपयोगितां लिखत।
- (ङ) राजशेखरस्य ग्रन्थस्य शैली का ?
- (च) “भारवेः अर्थगौरवम्” विषये लिखत।
- (छ) लघु-गुरोः नियमाः लेख्याः।

9. विश्लेषणात्मक प्रश्नाः (कौश्चन द्वौ) -

2×5=10

- (क) काव्यमीमांसायाः पञ्चमोऽध्यायस्य सारांशः विलिख्यताम्।
- (ख) किरातार्जुनीयस्य शीर्षकस्य सार्थकतां लिखत।
- (ग) किरातार्जुनीयस्य द्वितीय सर्गे व्यासस्य भूमिकां वर्णयत।